

PADLA JE OD- ČITEV NA DEM. KONVENCIJI!

MODNA JE ZA GOSPODE V WALL STREETU.

ma močnja se smeja, kajti
savarovala se je pri obeh
strankah.

New York, N. Y., 10. julija. —
ki dan so molili na demokra-
ti konvenciji, da bi sv. Duh
svetili možgane in jim dal pa-
t, a zdaj se, da je bila molitev
liana šele v sredo zjutraj, ko
molil rev. William Wilkerson,
ni pastir cerkve sv. Trojice,
sterega na kratko ljudstvo ime-
je "wallstreetskega škofa."
predsedniškim kandidatom je bil
menovan J. W. Davis iz Zapa-
Virginije, mož po volji gospo-
v Wall Streetu. Podpredsedni-
škim kandidatom je bil imenovan
W. Bryan, brat Williama Jen-
ngs Bryana, večnega kandidata
demokratske stranke in človeka,
jeli, da se odpravi znanstveni
šak o evoluciji na univerzah,
ste njega se pa uči le biblija
čista in prava znanost.

Što in dvakrat so glasovali na
demokratski konvenciji po dr-
vah. Delegatje so bili trudni,
nvenija se je vlekla kot pot-
e "Jari kači in steklem pol-
i in delegatje so pričeli odha-
ti domov, ker se je v njih že-
la prišla oglaševati občutna
la. Ko je bilo treba glasovati
o tretji, so bili politični čred-
ki in gospodarji pripravljeni.
lasovanje se ni več vrnilo po dr-
vah, ampak z dviganjem rok so
nimirali predsedniškega in pod-
redniškega kandidata.

Davis je priznan kot reakcijs-
ki. Politiki sami priznajo, da
Coolidge in Davis glede nazad-
stva ne moreta očitati ničesar
drugemu. Morgan in tova-
so zelo zadovoljni z izidom
nvenije demokratske stran-
Podpredsedniškega kandidata
politični čredniki in gospodar-
preplekali z napredno barvo.
njih mnenju je njegova naloga,
lovi glasove farmerjev po sred-
em in skrajnem zapadu. Ako se
posreči, pravijo politični čred-
ki in gospodarji, bo zmaga na
ni demokratske stranke. Lju-
ki si upajo samostojno misliti
ne plešejo tako, kot žvižgajo
iti čredniki in gospodarji v
demokratski stranki, pa menijo,
bo demokratska stranka pora-
ta, dasiravno so sami demo-
ti. Politiki čredniki in go-
darji skušajo pomiriti te upo-
dbove v demokratski stran-
ki so jih sami priklicali.

Davis je zvečer nastopil na
nveniji, da se zahvali za zau-
nje, ki ga stavijo vanj politič-
čredniki in gospodarji in go-
je v Wall Streetu. Tu se je
alikal kot velikega nasprot-
a reakcije in prijatelja na-
ika. Odkar je postal kandi-
je pač vedel, kako mora na-
piti, kadar javnosti igra na
oli.

Coolidge, kandidat republikan-
sk stranke, se smeja. On pač
ni: "No, pa naj še kdo pride iz
demokratskih vrst in reče, da
ni nasrtnjak. Pokazal bom na
vlas in ga vprašal, naj mi po-
razliko med mano in njim."
imenovanje Davisa predsedni-
škim kandidatom je znova potr-
lo, da ima Wall Street odločil-
besedo pri obeh starih stran-

Pregled dnevnih do- godkov.

Amerika.

Demokratje so nominirali Mor-
ganovega advokata Johna W.
Davisa za predsedniškega kandi-
data in Bryanovega brata za pod-
predsedniškega.

William J. Bryan je zopet sne-
del svojo besedo.

Načrt za La Follettovo kam-
panjo je že izdelan.

Železničarji bodo v celoti za
La Folletta.

Gompers, katerega so demo-
kratje grdo potegnili, ni še zinil
nobene.

Mehiški reakcionarji so na
delu v New Yorku.

Inozemstvo.

MacDonald in Herriot sta po-
ravnila vse nespornosti in
sestavila novo noto na zavez-
nike. Konferenca male entente se
otvori danes v Pragi.

Revolucija v Braziliji še ni za-
dušena.

Japonska vabi Kitajsko na pri-
jateljsko konferenco.

La Follettova kampanja.

Kandidat bo govoril le v šestih
ali osmih velikih mestih, dru-
gače bo govoril po radiju.

Washington, D. C., 10. jul. —
(Feder. Press.) — Senator La
Follette, kandidat progresivne
koalicije za predsednika Združe-
nih držav, bo govoril le na šestih
ali osmih volilnih shodih v ve-
likih mestih; v ostalem bo govoril
iz Washingtona ali s svojega
doma v Madisonu, Wis., po radi-
ju, ki raznese njegove govore po
vseh deželi. Njegov glas je precej
prikladen za radijsko transmi-
sijo.

Konferenca za progresivno po-
litično akcijo takoj odpre glavni
kampanjski stan v Chicagu po-
leg onega, ki že obstoji v Auditor-
ium hotelu, katerega je otvoril
La Folletov agitacijski odbor.
Drugi stan bo v Washingtonu.

Voditelji kampanje iz čikaške-
ga stana bodo skrbeli za dobavo
podpisov na peticijah za elektro-
je vseh državah. Edino tri drža-
ve — New York, Ohio in Cali-
fornia — zahtevajo zelo veliko
število podpisov za predsedniške
elektorje. Za nabiranje podpisov
v teh državah so se zavzele želez-
niške organizacije, ki so pre-
pričane, da so kos nalogi, čeprav
jim socialisti in farmer-laboriti
odrečejo pomoč. Vse južne drža-
ve bodo imele priliko, voliti La
Folletta.

Državni tajnik Hughes zopet zanikuje.

Washington, D. C. — Državni
tajnik Hughes je zanikal, da bi
bil odpoklican poslanika Jayja iz
Rumunije radi nezakonitve zaple-
nitvene postave, po kateri hočejo
rumunski kapitalisti pobasati tu-
jo oljno last, vredno \$150,000,000,
v svojo nenasitno malho. On pravi,
da so dejstva glede tega, kaj
bo postava naredila za vnanje olj-
ne lastnike nejasna, in da je to en
razlog, zakaj je mislil — ali še ne
sklenil — povabiti Jayja semkaj
na konferenco. Drugo vprašanje,
ki ga je treba prereseti, je voj-
ni dolg, ki ga dolguje Rumunska
Združenim državam.

Po časopisnih poročilih je ta ta-
kozvana rudniška postava, spre-
jeta v rumunskem parlamentu na
povelje ministrskega predsednika
Bratiana, zasleja takorekoč vse
vrednosti tujih oljaren. Potemtak-
em je najhujše oropana oljarna
Standard. Rumunski diktator ni-
ti ne trdi, da je storil ta greh za
obogatitve svoje države, nego iz-
kuša dati oljno industrijo rumun-
skim kapitalistom v roke.

Kako more storiti takšen greh
Bratiano, ki je skozinskih bur-
vazov ne more gospodu državne-
mu tajniku Hughesu v glavo pa
ne more.

WM. J. BRYAN SPET SNEDEL SVOJO BESEDO.

Po njegovem mnenju je bolje po-
tegniti z večino, kakor pa čepiti
dlako ter doživeti pri tem poraz.

IN OBLJUBIL JE PODPIRATI ČLOVEKA, KI GA JE ZAHOTEL VAL NA KONVENCIJI.

New York, N. Y. — Ljudovlada
je imenitna iznajdba — največja
in najimunitnejša iznajdba člove-
kova.

Ljudovlada se naslanja na pri-
voljenje tistih, ki so vladani. In
tisto privoljenje se nam očituje
na razne načine. Ljudovlada, ka-
kor znana po celem svetu, je po-
največ predstaviška, t. j. ljud-
stvo ne govori neposredno, nego
po zastopnikih, ki si jih izvoli sa-
mo.

Ljudstvo je sovreno, ali pove-
ri pa drugim, ki si jih izbere po
svoji volji, pravico govoriti in de-
lati zanj.

Tako nekako se glasi uvod, ki
si ga je naredil William J. Bryan,
da se je malo omil, preden je pri-
znal svoj poraz ter obljubil svojo
podporo Morganovemu moči, ki
ga je demokratska konvencija i-
menovala za predsedniškega kan-
didata.

William J. Bryan se je potego-
val na konvenciji z vso vsmo za
McAdooja. Govoril je zanj na
konvenciji, agitiral med delegati
za svojega izvoljenca.

William Jennings Bryan zna le-
po govoriti. Govorica mu teče
gladko, in besede so mu sladke
kakor med.

Njegove besede so še vselej na-
pravile globok vtis na poslušal-
stvo. Svoječas je imel silen vpliv
med demokrati. Ali čimbolj se je
demokratska stranka vdajala
hladni in preračunjeni ljubezni
denarnih mogotev, tem manj je
imel Bryan veljave v svoji stran-

(Dalje na 3. strani.)

Konferenca male entente.

Zastopniki Čehoslovakijske, Jugo-
slavijske in Rumunije razprav-
ljajo danes o reparacijah, pri-
znanju Rusije in drugih stva-
reh...

Praga, 10. jul. — Jutri se otv-
ri konferenca male entente v
Pragi. Predstavniki Čehoslovaki-
je, Jugoslavije in Rumunije bodo
razmotrivali vprašanje reparacij.
kolikor se tiče teh držav in spre-
jeli program svojih zahtev, ki se
predloži londonski konferenci
prihodnji teden. Razpravljali bo-
do tudi o priznanju sovjetske
Rusije in drugih zadevah.

Železničarji bodo v ce- loti za La Folletta.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Glavni tajnik medna-
rodne zveze strojnikov F. C. Da-
vison, ki je bil eden najagilnej-
ših železničarskih uradnikov, pod-
pirajočih McAdooja, se je vrnil
iz New Yorka uverjen, da se bo
do sedaj McAdoojevi elementi
med delavci zavzeli za La Follet-
ta.

Kakor zatrjuje Davison, so bile
vse Wall Streetove sile združene,
da porazijo McAdooja, in kuklu-
sovsko vprašanje je bilo samo ze-
lo pripravno orodje, s katerim so
svoje delegate pognale v boj pro-
ti njemu.

Po Davisonovem mnenju se bo-
do vse finančne reakcionarne si-
le pognale v Wisconsinu v boj
proti La Follettu, in vzhod, bo
preplavljen z denarjem, s katerim
bodo izkušali stari gardisti zadu-
šiti novo gibanje.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto
jasno in vroče. Južni in južnoza-
padni vetrovi. Temperatura v
zadnjih 24. urah: najvišja 80,
najnižja 63. Sonce izide ob 5:24,
zaide ob 8:27.

Letošnje volitve bo- do nadvse zanimive.

Izvolitev prihodnjega predsedni-
ka Združenih držav utegne biti za-
nesena v poslansko zbornico. In
če ga ta ne bo mogla izvoliti, se
prav lahko zgoditi, da bomo 4.
marca brez predsednika.

Chicago, Ill. — Sedaj, ko so tri
narodne stranke, in sicer La Fol-
letovi neodvisniki, republikanska
in demokratska stranka, imenoval-
le vsaka svojega predsedniškega
kandidata, so začeli preučevalec
narodne volilne mašine računati
na možnost zastanka v volitvah,
kar utegne povzročiti to, da bo
dežela dne 5. marca 1925 brez
predsednika in brez postave, po
kateri bi se ga dalo izbrati. Po-
stava nareja konec predsednikovi
službeni dobi dne 4. marca, ne
vsebuje pa nobene določbe, po ka-
teri bi smel ostati še nadalje na
svojem mestu, če bi ne bil izbran
njegov naslednik.

Možnosti utegnejo ustvariti na-
slednje okoliščine:

Po ustavi izbere, oziroma po-
trdi predsednika večina glasov v
volilnem kolegiju. Ta večina je
266 glasov.

La Follettovi elementi upajo,
da bodo dobili dovolj veliko šte-
vilo volilnih glasov v volilnem
kolegiju za preprečitev izvolitve
republikanskega in demokratske-
ga kandidata.

Če n. pr. dobi La Follette 22
volilnih glasov, Coolidge 260, a
Davis pa 250, potem ne more biti
izbran nobeden izmed teh treh
kandidatov v volilnem kolegiju.
Kajti nobeden bi ne imel za iz-
volitev potrebne večine. Če zma-
ga La Follette v Wisconsinu, bo
imel v kolegiju trinajst glasov.
Ti in nekateri glasovi iz par dru-
gih držav na severozapadu bi o-
nemogočili izvolitev v kolegiju.

In če bi se to zgodilo, potem bi
bila zanesena predsedniška izvo-
litev v poslansko zbornico zvez-
nega kongresa.

Ustava določa v svojem dvanaj-

(Dalje na 3. strani.)

Značilno zna- menje časa.

"Sovražnik" v ameriških voja-
ških manevrih je "rdeča
armada".

Rolling Prairie, Ind. — "Rde-
ča armada" je bil sovražnik, ka-
tereza so napadle vojaške čete
tukajšnjih kadetov v vojaških
manevrih, ki so se vršili v noči
od 8. na 9. julija v taborišču
Roosevelt. "Rdeče čete" so na-
padle in osvojile mesto Laporte,
toda nasprotno "vijanje čete"
so takoj izvršile protinapad in —
kajpada! — slavno zmagale.

Revolta v Braziliji še ni potlačena.

Zanesljivi poročevalci javljajo,
da uradna poročila ne odgo-
varjajo resnici.

Buenos Aires, Arg., 10. jul. —
Poročila iz zanesljivih neznan-
stvenih virov so v velikem konflik-
tu z uradnimi poročili brazilske
vlade glede položaja v Sao Pau-
lu, kjer je izbruhnila revolucija
4. julija. Edino uradna poročila
prihajajo iz Rio de Janeira, do-
čim so vse druge vesti izostale
valed stroge cenzure.

Brazilska vlada poroča, da so
bili vstaki premagani. Poročeval-
ci na meji pa javljajo, da so bile
zvezne čete grdo tepene zadnje
nedelje v predmestjih Sao Paula.
Rebeli so s točami krogel iz-
strojne pometli vladne čete.
Vladne čete še niso okupirale re-
belnih postojank.

LEDARNA POGORELA.

Waukegan, Ill. — Dve gori te-
du je ostalo po požaru, ki je ugo-
nobil dve ledenici ledarne Twes
Ice company, šestnajst milj za-
padno od tukaj. Hiš sta vsebo-
vale 65,000 ton ledu.

HERRIOT IN MAC- DONALD STA SE SPORAZUMELA.

Sestavila sta novo noto na zavez-
nike in sklenila, da naj bo
Amerika razsodnik v slučaju,
da pride spet do spora z Nem-
čijo.

London, 10. jul. — MacDonald
se je vrnil sredi iz Pariza. Ko so
ga obsuli reporterji, je dejal, da
je tako truden, da ne more dati
nobenega poročila. MacDonald
bo danes poročal v zbornici o
sporazumu s Herriotom.

Pariz, 10. jul. — Premijerja
Francije in Anglije sta na nju-
nem sestanku, ki je trajal v torek
in včeraj, izdelala nov kompro-
misni načrt, na podlagi katerega
se bodo reševala vprašanja repa-
racij in drugih stvari na zavez-
niški konferenci v Londonu 16.
julija. Načrt se pošlje v obliki
note ostalim zaveznikom in
Združenim državam v pretres.

Oba sta nekoliko popustila.
MacDonald je pristal, da repa-
racijska komisija ne sme biti oro-
pana pravice, razsojati o krivdi
Nemčije, kadar ta prekrši določ-
be v pogodbi; Herriot je pa pri-
stal, da Francija ne sme več od-
ločevati pri tem razsojanju in
določati sankcije Nemčiji kakor
je delala doslej. Zedinila sta se,
da je najbolje, če zastopnik Zdu-
ženih držav sedi v komisiji in od-
loča o krivdi in kazni Nemčije.
Vprašanje je še, da li bo Amerika
sprejela ta predlog.

MacDonald je tudi dovolil, da
se na londonski konferenci lahko
razpravlja o vprašanjih garancij
za varnost Francije in medzavez-
niških vojnih dolgov. Nadalje sta
se domenila v detajlih, kako bo-
sta Anglija in Francija postopali
v slučaju, da je treba kaznovati
Nemčijo radi prostovoljno zapad-
lih plačil ali dajatev in v slučaju,
če bo treba kaj izpremeniti v
Dawesovem načrtu. Izkratka vsa
nesporazumljenja, izvirajoča iz
chequerske konference, iz katerih
so francoski kovinisti skovali ka-
pital za ofenzivo proti Herriotovi
vladi, so poravnana.

Herriot je po končani konfe-
renci dejal: "Danes je bil naj-
boljši dan za entento, odkar je
bilo podpisano premirje z Nemi-
čijo." MacDonald je pa ob svo-
jem odhodu v London rekel: "Še
nekaj časa, potrpečljivosti in ge-
neroznosti na obeh straneh je
treba in francoski ter angleški
narod bosta najboljša prijatelja."

Herriot, oborožen z različne-
njem dvomljivih pojmov, pojde
danes z mirno vestjo pred senat,
kjer ga čaka napad s Poincare-
jeve desnice radi očitkov, da je
prodal Angliji interese Francije.
Herriot upa na zmago v parla-
mentu. Prihodnji teden gre fran-
coski parlament na počitnice in
Herriot, če srečno izvojuje parla-
mentarno bitko, bo imel potem
proste roke na londonski konfe-
renci.

BREDOVJE JE ODPLULO NA LOV TUNE.

San Pedro, Cal. — Na lov tune
je odplulo osem sto malih ladij,
ki bodo lovili to okusno ribo ob
kalifornijski obali. Lov na tuno
prične v juniju in traja do sep-
tembra. Že v maju so ujeli več ko
trinajst tisoč funtov te ribe.

Tuno love tudi na Jadranskem
morju in je dobro poznana med
prebivalci Istrije in Dalmacije in
v Trstu. Prodaja se sveža in konz-
ervirana v kositernih škatlah.
Meso je zelo okusno in svežega
primerjajo s teletino.

Pretep v francoski zbornici.

Pariz, 10. jul. — V nižji zbor-
nici je bil včeraj zopet velik
kraval. Na dnevnem redu je bila
vladna predloga o amnestiji za
politične jetnike. Desničarska
manjšina je srdito pobijala pred-
logo. To je razpalilo socialiste, ki
so začeli delati medklie, nakar
se je vnel boj na pesti. Predsed-
nik zbornice je suspendiral serjo.

Japonska se pri- bližuje Kitajski.

Japonska vlada vabi Kitajsko na
konferenco, na kateri se imajo
v splošnem rešiti vse sporne
točke in skleniti pakt prijatel-
stva.

Tokijo, 10. jul. — Japonska je
včeraj storila prvi korak za kon-
solidiranje Azije pod svojim vo-
dstvom. Želja za ta korak je bila
izražena med Japonci pogostoma
zadnje čase, odkar je prišel kon-
flikt z Ameriko radi priselniške-
ga vprašanja.

Kakor poroča zunanje ministr-
stvo, je japonska vlada sklenila,
povabiti Kitajsko na konferenco,
na kateri se naj rešijo vsa sporna
vprašanja, ki eksistirajo med
obema državama. Teh ni malo.
Med raznimi spornimi zadevami
so najvažnejše sledeče: japonska
okupacija Mandžurije, postaja
brezčlenega brzojava, v Šangaju,
kitajska banditska gibanja, in-
cidenti protijaponskega bojkota in
dolgov.

Japonski poslanik Jošava v
Pekingu ima nalogo, predložiti
kitajski vladi sugestijo za konfe-
renco in če kitajska vlada sprej-
me, se konferenca vrši enkrat v
jeseni.

Razume se, da bo Japonska
skušala dokazati Kitajski, da je
nenajboljši prijatelj. Če pri-
dobi Kitajec za svoj načrt, se
začne gibanje za kombinacijo
Vzoka proti Zapadu.

Mehiški reakcionarji v New Yorku na delu.

New York, N. Y. (Fed. Press.) —
Mehiški protirevolucionarji
so valed zmage Obregonovega re-
šima v izvolitvi predsednika Cal-
lesa premetili svoj glavni stan v
New York in izpremenili svojo
taktiko, kakor zatrjujejo tukaj-
šnji mehiški uradniki.

Propaganda širijo v obliki po-
litičnih razgovorov in šasnikar-
skih člankov. V teh izkušajo do-
povedati svetu, da uganjajo v
Mehiki boljše višavo strahovlado
pod Obregon-Callesovim režimom.
Tako zavračajo članek, ki je pred
kratkim zagledal beli dan v na-
deljaki številki newyorškega li-
sta Times, je izzval dolg odgovor
od strani mehiškega gen. konzula
Alberta Mascarenasa v New
Yorku.

Članek, priobčen v listu Times,
je bil neki izpod peresa nekega
trgovca, ki mu je mehiška vlada
odvzela plantažo. S svojim član-
kom je pisec hotel posvariti ban-
kirje pred mehiško finančno ko-
rupcijo in nepoštenostjo.

Konzul Mascarenas je v svo-
jem odgovoru dokazal, da je Ti-
mesova navidezna nevtralna ži-
tev, dr. Adolfo Ferrer, znan agent
protirevolucionarja de la Huerta.

Ker se reakcionarnim mehi-
škim interesom ni posrečilo stmo-
glaviti progresivnega Obregon-
Callesovega režima niti na boji-
šču, niti ne na volišču, pritiskajo
sedaj na Wall Street upaje, da
preprečijo posojila, ki jih išče li-
beralna mehiška vlada.

SOCIJALISTI NOMINIRALI KANDIDATA ZA GOVER- NERJA.

New Haven, Conn. — Socijali-
sti v državi Connecticut so na svo-
ji konvenciji v New Havenu no-
minirali Jasperja McLevyja za
governerja. Državni organizator
socijalistične stranke McLevy je
bil več let predsednik bridgeport-
skega centralnega delavskega
sveta.

Čedki zdravniki zagrozili s stajkom.

Praga, 10. jul. — Mladi zdrav-
niki v Pragi so zapretili s stav-
ko, ko so profesorji na medicins-
ki fakulteti sprejeli resolucijo,
katera se glasi, da se naj vsi
zdravniki, ki so nastavljeni kot
zdravniki, zavežejo, da se ne bodo
oženili v bližnji bodočnosti. Mla-
di zdravniki so takoj protestirali,
izjavljajoč, da je resolucija ome-
jitev njihove osebne svobode.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$5.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$5.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (July 1-24) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravčasno, da se vam ne ustavi list.

PREMOGOVNIŠKI BARONI PLEŠEJO OKOLI ZLATEGA TELETA.

Pomnožitev dobička je deviza premogovniških baronov. Z navijanjem premogovnih cen po leti ne gre in zato so pričeli zniževati mezdo. V okrajih Fayette, Westmoreland in Green v Pennsylvaniji so znižali mezdo od 25 do 33 odstotkov. Prizadetih je okrog trideset tisoč neorganiziranih rudarjev. Vsi premogovniški baroni še niso znižali mezde v teh okrajih. H. C. Frick in J. W. Rainey tvorita izjemo, ampak to ne pomeni, ker nista povedala še svojih razlogov, zakaj se zdaj še nista pridružila premogovniškemu magnatom, ki so pričeli zniževati mezde. Znano je vendar, da sta H. C. Frick in J. W. Rainey v letu 1921 prva znižala mezdo in tako provocirala rudarje, da so zastavljali v njihovih rudnikih.

Mezda rudarjem se pa ne znižuje le v Pennsylvaniji. Na premogovnem polju Kanawha v Zapadni Virginiji je bila priznana organizacija rudarjev. Ampak 31. marca t. l. so se pričeli kujati premogovniški podjetniki. Pričeli so se navidezno pogajati z zastopniki rudarske organizacije, kakor da hočejo skleniti novo pogodbo. Zdjaj so pa krinko vrgli raz obraz in naznanili, da prično z delom v svojih rudnikih brez pogodbe z rudarsko organizacijo. To pomeni, da znižajo mezdo in poslabšajo delovne razmere v rudnikih.

V državi Kentucky so tudi pričeli zniževati rudarske mezde.

Medtem ko se znižujejo rudarske mezde v neunijskih rudnikih, pa ne delajo rudarji v unijskih rudnikih. Kjer delo v unijskih rudnikih ne počiva popolnoma, je pa omejeno na nekaj dni v tednu. Prav malo unijskih rudnikov je še, v katerih rudarji delajo skozi ves teden. Iz navedenega je razvidno, da je položaj v rudniški industriji tak, kakršen je v drugih industrijah in da delavca vedno ogroža brezposelnost, ki je združena z znižanjem mezde, dokler postoji sedanji gospodarski sistem.

Največjo laž je izgovoril tisti, ki je dejal, da so interesi delavcev in industrijalcev enaki. Dokler je uveljavljen tak gospodarski sistem, da delavec prejme le del vrednosti od svojega produkta, več del pa tisti, ki ne producira in lastuje produkcijska sredstva, ne morejo biti interesi vseh ljudi — delavcev in industrijalcev — ki se pečajo z industrijo enaki. Interesi delavcev in industrijalcev so tako različni, kot sta noč in dan.

Strokovna organizacija sama ni dosti močan ščit, da delavce obvaruje pred kapitalistično grabežljivostjo. Kar si delavci pribore s strokovno organizacijo, jim zopet kapitalisti vzamejo ob prvi ugodni priliki. Kajti privatni bizniški interesi niso le gospodarsko močnejši kot delavci, ampak so tudi politično jakši kot delavci. Tega so seveda krivi delavci, ker ob času volitev volijo v javne urade in postavljajo zbere orodje privatnih bizniških interesov. Tako delavci sami izročajo privatnim bizniškim interesom orožje, da jim toliko lažje zopet odvzamejo, kar so si priborili z velikim trudom in žrtvami.

Ako hočejo delavci stopnjema zboljševati svoj položaj, obdržati si, kar so si priborili in graditi temelj novemu gospodarskemu sistemu, v katerem bodo prejeli vso vrednost sadov svojega dela, tedaj morajo biti politično aktivni v svojem interesu. To pomeni, da se morajo organizirati politično. Na volilni dan morajo glasovati za kandidate, ki jih je postavilo delovno ljudstvo in ne smejo se dati zapeljati, da glasujejo za kandidate, ki so našli milost v očeh gospodov v Wall Streetu.

Tarnanje o slabih časih ne pomaga nič, ali toliko kot zabavljanje čez kapitaliste, ampak akcije je treba in sicer politične akcije, da delavstvo zmaguje in obdrži sadove svojih zmag. Dokler bodo delavci samo tarnali, da se jim slabo godi, ali sami izjavljali, da jih kapitalisti izkoriščajo, se njih položaj ne bo prav nič spremenil. Kapitalisti se takemu tarnanju in zabavljanju le posmehujejo. Ne bodo se kapitalisti smejali, ako bodo videli, da kandidatje delovnega ljudstva prejmejo na volilni dan večino, kandidatje po milosti Wall Streeta pa ostajajo v manjšini. Kajti kapitalisti bodo spoznali, da delovno ljudstvo postaja zavedna ljudska masa, ki si gradi pot in na podlagi dobrega temelja, ki vodi iz moderne sužnosti v človeško družbo bratstva, svobode in enakopravnosti.

Počitnice za organizirane delavce.

Anise.

Moskva. — Devet tisoč delavcev je že živelo svoje dvatideske počitnice na njih domovih ali letoviščih, ki jih vzdržujejo strokovne unije po deželi za svoje članke. Poleg tega jih je bilo več sto poslanih v zdravilišča v gore ali na obrežje Črnega morja na Krim za daljše zdravljenje in okrepčanje.

Stroški za te počitnice se krijejo iz fondov, ki jih deloma pokriva strokovne unije, ali po večini pa delodajalec, ki morajo prispevati za socialno zavarovanje in zdravstvene rezervne fondove. Te fondove vodijo unije, da iz njih črpajo dosti gotovine, ki je potem porabljena za počitnice delavcev, posebno tistih, katerih zdravje je šibko in so počitka potrebni.

Unije v Moskvi imajo 2600 postelj v letnih stanovanjskih in letoviških okoli Moskve, kamor grede delavci na počitnice. Imajo tudi 965 postelj v sanatorijih, po katerih je povprečni počitek obiskovalcev po dva meseca in pol. V južni Rusiji imajo 245 postelj po letoviških stanovanjih.

Prostori po južnih letoviških so razdeljeni, da imajo potrebni tekstilni delavci vedno 64 postelj, 30 postelj gre kovinarjem, 14 kemičnim in tiskarskim delavcem, 18 živilskim delavcem, 10 centralnemu delavskemu svetu v Moskvi, 13 delavskim šolam in tri drugim osim strokovnim unijam. Komunistična stranka vzdržuje 40 prostorov za moskovske strokovne unioniste, ki so tudi strankini člani v sanatoriju v Jalti.

Sladkosti dela.

(Leland Olds za Fed. Press.)

Izkoriščanje družin z ženami in otroci vred pod pogodbenim delovnim sistemom je omogočilo trstu ameriške sladkorne pese, da je nagradil dobičke v letih 1923—1924. Poročila štirih vodilnih družb, ki kontrolirajo nad 60 odstotkov proizvodnje, pokazujejo, da so imele profita za \$20,000,000, kar je narastek za približno 100 odstotkov, ako se primerja s prejšnjim letom.

Namerni visoke uvozne carine bolj služijo za obogatitev profiterjev kakor pa varovanje ameriškega delavstva, kajti nadprofita pri naša že \$1.99 na vsako vrečo sladkorja ali približno dva centa na vsak funt 10,057,504 vreč sladkorja, ki so ga razpeli. Ti profiti pomenijo, da so lastniki dobili na vsako delnico od \$25 čistega profita za \$18.25. To je 73 odstotkov vloženega denarja, ki so ga razdelili na svoje delnice samo v enem letu.

Spodnje številke pokazujejo profite, ki so ga imele poedine družbe na vsako delnico ali pa skupno in koliko je šlo njim od vsake vreče producirane sladkorja.

Amalgamated sugar	dobiček na vrečo	na deln.	
8,288,861	\$1.52	\$2.62	
Great Western sugar	12,004,304	2.02	18.25
American beet sugar	1,515,972	2.04	8.10
Utah-Idaho sugar	3,758,159	1.94	1.32
Skup.	\$19,967,296	\$1.99	

Dejstvo, da delnice teh korporacij nimajo enake vrednosti, o nemogočjuje izkaz, koliko pride dividende na delnico skupine. Amalgamated sugar ima navadno delnice, ki ne nosijo prvotne vrednosti, kot so bile izdane. Great Western, katere produkcija blizu 3—5 od skupnega pridelka od štirih družb ima delnice po \$25 in zato je njen dohodek na vsako za 73%. Prvotna vrednost American beet sugar družbe je \$100, a zato ima dohodka na vsako samo za osem odstotkov. Delnice Utah-Idaho sugar družbe pa so po osem dolarjev, a dobički so bili po 16½ odstotka. Vseeno se lahko povprečno računa, da imajo delničarji na svoj vložen kapital po 27¼ dobička.

Način izkoriščanja, ki omogoča take profite, je pa razkrit v poročilu otroškega urada, ki je del delavskega departamenta v Washingtonu. Urad je pronašel, da je delo mater z otroci, dečki in deklicami po šest let nekaj čisto navadnega po poljih sladkorne pese v Coloradu in Michiganu. Pehanje slabotnih in nečnih otrok v mezdno suženstvo in te vrste ustvarjanje mezdnih sužnjev je vir

ogromnih profitov podjetnikov. V Coloradu in Michiganu je četrtna delavcev pod 10 let starih, druga četrtna otrok je od 10 do 12 let in samo ena petina otrok v Michiganu in nekaj več kakor ena šestina otrok v Coloradu je presegla starost 14 let. Ena tretjina izmed vseh zatiranih otrok je vprežena v enajst in celo večurni delavnik in ena osmina teh otrok dela po 12 in celo po 15 ur na dan. Ti dolgi delavniki se v nekaterih slučajih nadaljujejo celo tedne.

Življenjske razmere teh pogodbenih delavcev so naravnost neznosne. Več kakor polovica družin živi po kolibah, ki so pokrite s smolnatim papirjem in surovo izdelane ter imajo čisto samo po ena vrata in le eno okno. Mnoge izmed teh barak niso zavarovane proti slabemu vremenu, tako da lije skozi njih strehe v deževnem vremenu. Kolibe so prenatlačene, ker v vsaki majhni sobi živijo najmanj po tri osebe. Priče pred senatnim preiskovalnim odborom so izpovedale, da so bile importirane mehške družine za to delo skrivaj, samo da sladkorni trust obdrži še dalje mezdo na dosedanja nizki stopnji.

Take razmere so podlaga ogromnih dobičkov sladkorne industrije zadnjih 12 mesecev, katere amatra Wall Street, da so bili doba izredno dobre prosperitete.

Vesti iz Jugoslavije.

Krvava procesija. V Horjulu so se fantje stegli radi bandera. — Petarda iz zvonika. — Iz Horjula poročajo: Sledeča zgodba se je pri nas pripetila na Telovo:

Stara fantovska pravica je, da pri nas mladeniči iz Horjula nosijo bandero pri procesiji. Fantje smatrajo tudi v drugih krajih to funkcijo kot nekako svojo versko dolžnost in kot častno službo ter so na svojo staro pravico naravno jako ljubosumni. Lahko si torej predstavljate kakšno razburjenje je med njimi nastalo, ko je župnik Franc Nastran naenkrat izjavil, da oni ne bodo letos nosili bandera, češ da te časti niso vredni, ker pri zadnjih občinskih volitvah niso hoteli voliti gospoda fajmoštra in njegovih kandidatov. Da fante še bolj osramoti in poniža, je župnik odredil, da naj nosijo bandero — orliči. Fantje so se predobro zavedali, da božja čast nima ničesar opraviti s klerikalnimi kandidati in zato je prišlo pred procesijo tik pred cerkvijo do prerekanja in prerivanja, ki bi se bilo končalo brez vsakih posledic, da niso nekateri nahujskani klerikalni moške z županom Bastičem na čelu se zagnali na fante in pozabivši na visoki praznik ter vse ozire izvalili pretep, ki je v hipu spremenil svečanostno razpoloženje v pravo domaćo bitko. Mesto življenjskega zvonov so se začele iz vrst klerikalnih pobožnjakov krepke kletvice in mesto slavnostnih pesmi se je razlegal po prostoru krik in vrišč. Posledice niso izostale: šest ljudi je bilo ranjenih, četudi ne baš težko. Napredni fantje in moške, ki so se mirno branili so se izkazali trezne in pametne. Ako ravno bi bili z lahkoto odbili na val nahujskanih klerikalcev, s ozirom na velik praznik in na svečano priliko ter spoštovanja vredni prostor odnehati, pustili bandero ter tako omogočili, da se je procesija lahko pričela.

Baš se je bila procesija odmaknila od cerkve, ko se je izza cerkve začel močan pok. S cerkvenega zvonika je padla petarda ali raketa (kaj je bilo, se ne ve), ki sicer ni nikogar ranila, katere eksplozija je pa vendar pobila nekaj šip na cerkvi. Tik cerkve je nastala v zemlji kakor skleda velika vrtina. Kaj so nameravali klerikalci z vpriporitvijo tega "atentata" ni povsem jasno. Morda bi radi sedaj obdolžili napredne ljudi, da so hoteli razstreliti procesijo...

Orožniki so takoj vso zadevo preiskali. Dognano je, da se je z zvonika že opetovano streljalo. Takrat so bili v zvoniku sami županovi pristaki. Tudi s tega stališča so orožniki vodili preiskavo, ali ni morda pretepu kriv — alkohol. Ugotovili pa so, da so bili fantje povsem trezni. Navzlic temu je oblast odredila, da morajo biti v Horjulu gostilne že ob 9tih zvečer zaprte — kakor da bi šlo za izbruh kakšnih nemirov ali punit!

Ljubljanski škof — težak milijonar. Koliko so klerikalci pisali o siromaštvu ljubljanskega škofa, četudi je znano, da ima škof v Gornjem gradu večstomiljske vrednosti samo po gozdovih in da

Meteoriti.

Ali je konec ali ni?

Ko to pišem, še ne vem, da li oslovski konvencija v New Yorku še kima ali je že crknila. Ako še kima, ni še Wall Street dobil pravega kandidata; če je crknila, je to znamenje, da ima velika denarna močnja pravega moža v žepu.

Ime kandidata je postranska stvar. Naj se piše Smith, Smath ali Smooth — pravi je za gospodarje.

Cirkus je odkril tudi to tajnost: gospod McAdoo je odložil kandidaturo, a ne prej, dokler ni dovolila gospe McAdoo! — Wilson je bil svoje dni obdolžen, da njegova žena vodi predsedniške posle. Gospa McAdoo je pač njegova hči.

Ko je kardinal Hayes otvoril cirkus z molitvijo, je prosil Boga, naj obilno blagoslovi dobre demokrate. In Bog ga je uslišal... Blagoslovi je oslovski konvencijo s sto glasovanji za kandidata!

Kardinal ni zaključil cirkusa z molitvijo.

Nuf sed!

Mumije.

Iz Moskve poročajo, da je ruski arheolog Kozlov odkril 7000 let stare kitajske mumije v Mongoliji. Slavni Tut je proti tem starem še precej moderna mumija.

Zdaj so na vrsti ameriški arheologi, da malo pogledajo za mumijami v tej deželi. Toliko so na bolj, da jim ni treba kopati. Ameriške mumije namreč še hodijo po zadnjih dveh... včas pa tudi po sprednjih dveh in včas — naprimer v cirkusu v New Yorku — po vseh štirih.

Ako pogledajo v grobnico v Tarrytownu, N. Y., najdejo precej rogovilasto mumijo, ki sliši na ime John D. Rockefeller. Obraz te mumije je prijetno podoben obrazu posušenih mongolskih kraljev.

Če pogledajo v Washington, lahko srečajo mumijo, ki nosi sveto ime Gompers. Njegova kaža je sicer iz 19. stoletja, toda možgani te mumije so iz dobe 6000 let pred Kristom. V Washingtonu je še več drugih mumij.

Ampak potomeci mayflowerskih puritancev niso edini, ki se ponajurajo z mumijami. Arheologi, ki se zanimajo za stvar, jih najdejo tudi med priselniki, ki so prinesli

tudi sicer ne je samega krompirja v oblicah. Sedaj je škof kupil še "Katoliško tiskarno" za 10 milijonov ter zopet dokazal, da ima denarja kakor peska. Ljubljanski škof je s tem, da je sedaj kupil še tiskarno, postal eden najbolj raznostranih podjetnikov. V St. Vidu kuha v jeseni iz sadja žganje in ga kar na debelo razpečava med "dobro slovensko ljudstvo," v Ljubljani je škof eden glavnih glavnih direktorjev hotela "Union", kjer se pozimi z največjo vmeno pleše shimmy, tango, fox-trot, java in drugi moderni plesi na škofijski podlagi. V Gornjem gradu prodaja na debelo les, v Medvodah pa mleko. Pri vsej tej raznežni podjetnosti gospoda knezoškofa, pa njegava davčni vijak se malo pozna in je bolj namenjen za posvetne ljudi, ne pa za tako visoke cerkvene dostojanstvenike. Ako bi škof samo nekaj tega, kar ima, dal svojim kaplanom, bi bili najudobnejše preskrbljeni z vsem in bi jim ne bilo treba ljudstva nadlegovati s farovski tloko, ki se imenuje bera.

Umrli v Ljubljani. Fran Maček, posestnik, 60 let. — Evstahij Kobal, zavarovalni uradnik, 53 let. — Fran Seg, misijonarski duhovnik, 26 let. — Albert Vatovec, sin upokojenega finančnega uslužbenca, 2 leti. — Uršula Brčan, hlapčeva žena, 42 let.

Mučeništvo za pravico. Marija Kastelic se je pripeljala iz Amerike, bogato založena z dolarji. Na Jesenicah so jo na carini vprašali po denarju in uradna preiskovalka jo je natančno pregledala, pa ni našla nič sumljivega. Nasprotno pa je Kastelčeva po prihodu v vlak opazila, da ji manjka 50 dolarjev in njen sum je takoj označil preiskovalko kot tatavo. Toda stvar se je obrnila drugače in po krivem osumljenju uradnica je vložila tožbo zaradi žaljenja časti in prenagljena okrašenja je bila obojena na plačilo globe. To jo je tako razjezilo, da je začela oditi sodniku, da je sporazumljen s tožnico v njeno škodo. Zato se je morala zagovarjati pred ljubljanskim deželnim sodiščem, ki jo je spet ob-

svoje kosti iz Slovenije, pamet pa podedovali od prebivalcev Noetove barke. Najbolj poslušni eksemplarji med temi so bili frančiškanski klativitezi in njihovi pisarji, ki sami sebi pike medene svatovske napitnice. Mnijimi je tudi kralj Majtaž št. 2. — Vprašate me, kaj bomo s tem mumijami. Kaj bi? Nič. Mumije že polni. Če jih slečeš, so v enake. Pogledaj jih, skomignil ramo in greš dalje.

Onli liberalci.

V starokrajškem listu čita da so se v Horjulu do krvi stegali fantje radi bandera, ki so imeli nositi v procesiji na Telovo. Župnik je prepovedal nositi bandero gotovim fantom, ki so se nekaj zamerili, pa so se zabližali noži.

Liberalci, ki so se po vojni prkrstili v demokrate, pravijo, so imeli fantje prav, da so se ptegnili za svojo pravico. Pravice nositi cerkveno bandero! To liberalci. Vedno so bili taki. D bro se še spominjam metliške župana, ki je bil hud liberal. Celo leto je obiral in žrl "farje ko pa je prišla običajna procesi na Telovo, je prvi nosil svečo! Hinaveci!

Zakaj pa ne?

Neki humorist je izražal, bi bili vsi demokrati kandidati za predsednika "izvoljeni" z absolutno večino, če bi konvencija v New Yorku trajala do volitev. V štirih mesecih bi delegati imeli približno 1600 glasovanih kandidatje bi prejeli več glas kot pa bo oddanih na volilni dan za demokrate.

Ako so demokrate še tako pmetni kakor so bili zadnja tedna, ne zaključijo konvencije do volitev. Hip, hip, huray!

Onli so crknili!

Pred zaključkom te kolone prišla vest, da so demokrate zminirali J. W. Davisa za kandidata in zaključili 15-dnevni diskus.

Kdo je John W. Davis? Morganov advokat! Zgodilo se je kakor je bilo napovedano. Wall Street ima pravega moža. Na republikanski strani je Coolidge, na znani nazadnjak, na demokratsko pa Davis, ravno tako dober nazadnjak. Morgan je na koncu Naj bo izvoljen prvi ali drugi njemu je vseeno.

(Toda na obzorju se dviga oblak. Oblak je La Follette.)

K. T.

sodilo na globo 100 Din. Ko Kastelčeva slišala razsodbo, bila vsa iz sebe. Padla je na kolna in s povzdignjenimi rokami trjevala, da je pripravljena preletiti za pravico in da raje umučeniške smrti kot pa da pla naloženo globo. Ko pa je vide da vse to nič ne pomaga, je p vlekla iz jerbasa slike svoje ranjkega moža in ga pozivala pričevanje, čemur se pa iz nem njih vzvokov ni odzval. Po zaključku obravnave so jo morali skus silo odpraviti iz dvorane; kmu pa se je spet vrnila, češ da cesar ne razume, nakar so ji rali še na hodniku razložiti sodbu in nje posledice. Bojim da je za te pravde že precej delarjev šlo in jih še bo...

Z ljubljanske univerze. Za kanka juridične fakultete na ljubljanski univerzi je bil za leto nje študijsko leto izvoljen g. Milan Škerlj, redni profesor trgovinske in menične prave, prodekana pa g. dr. Fran Eli redni profesor za finančno ve-

Ras Tafari pride v Beograd. Regent vzhodnoafriške države besiniše, Ras Tafari, ki se mu sedaj v Rimu, pride na površje v domovino tudi v Beograd, k ostane en dan.

Smrtna kosa. V ljubljanski ni bolnišnici je umrla po kratki težki bolezni Franja Jesih iz gorja ob Savi.

Grob carja Dušana. Strokovna komisija ministrstva ver se po te dni v samostan Sv. Arhangla v okolici Prizrena, da prične s kopavanjem starin. Komisija nalogo, da najde grob carja Dušana.

10 letnico sarajevkega atentata so proslavile vse nacionalne organizacije, kar največje se. Glavna proslava se je vršila Vidovdan dne 28. junija v Ljubljani, katere so se udeležili delegati iz cele Slovenije.

Smrtna kosa. V Loko je umrli večletni tamkajšnji župan in činski odbornik Jakob Mlakar.

Umrli je 20. jun. v Zagrebu rojak dr. Ivan Kosirnik v starosti 78 let.

Ivan Vuk:
Kraljestvo Adamljar.

(Mezopotamska pravljica.)

V tistih časih je med reko Euftrat in Tigrisom bilo kraljestvo Adamljar, kar je toliko, kakor: Kraljestvo ljudi.

V tem kraljestvu je kraljeval kralj Maj-Mančak, imenovan Holjamak Jakši, kar pomeni: Dobro hoteči. Toliko je bilo v kraljestvu plemen, kakor je zvezd na nočnem nebu. Meje svojih pašnikov in bivališ so zavarovali s stražami. Zakaj, radi mej so bili med plemeni neprestani prepiri. Ime Adamljar, ki so ga nosili in po katerem je bilo kraljestvo ime, niso ljubili. Preveč splošno je bilo. Ne samo, da se z njim ni dalo določiti in povedati, kdo iz Adamljarov je več ali kdo je manj, kdo pastir in kdo velikaš, nego je še napominjalo neljubo resnico, da so vsi ljudje, kar je toliko, kakor: Enaki.

Težko je bilo zato kraljevanje kralja Maj-Mančaka, imenovanega Holjamak Jakši v kraljestvu Adamljar.

Plemena, ki niso marala za skupno ime in so se zato imenovala po svojih praočkah, ki so bili ustanovitelji mej bivališ in pašnikov, in se ravnala po starih tradicijah svojih očakov, niso poznala druge pravice, kakor pravice do tiste sovajine, katero so si prisvojili v boju in zvišali. Tudi druge ljubezni niso poznali, kakor ljubezen do samega sebe

in njih patrona, takozvanega "Samojaz". Holjamak Jakši je mnogo razmišljal o prebivalcih kraljestva Adamljar. Ni mogel razumeti, kako je mogoče, da se sovražijo med seboj in pripravijo plemenu, ki so pravzaprav Adamljari vsi do zadnjega in to še za pašnike, katerih mora biti v kraljestvu Adamljar za vse v izobilju.

Da izve to, je sklical nekoč pred svoj prestol zbor prvakov vseh pripravljanih se skupini, prebivajočih v kraljestvu Adamljar.

Ko so se zbrali je stopil na prestol in rekel:

"Ljudje! ... Vidim vaše prepire. Ali ne razumem njih bistva. Zakaj, mnogo je pašnikov v kraljestvu Adamljar in za vse jih je dovolj. Zakaj se pripravate torej za nje? ... Ali pa je morda kdo tu, ki mu primanjkuje pašnikov?"

Mislil je Holjamak Jakši, da jih je osramotil s temi besedami. Ali glej, vsi, ki so stali pred njegovim prestolom, so stopili pred njega in rekli z enim glasom:

"Nam vsem primanjkujejo."

Holjamak Jakši se je ves zavzel.

"Kam so zginili množičevilni pašniki, ki so krmili nekoč črede prebivalcev kraljestva Adamljar?"

Tedaj je stopil pred prestol star prvak iz močnega plemena Jalgan (pomeni: laž) in rekel:

"Razdelili smo si jih med seboj, o kralj. In ko smo si jih razdelili, smo spoznali, da jih je premalo za vse. Zakaj, vsako

pleme kraljestva Adamljar in vsak iz plemena hoče toliko pašnikov za sebe, kolikor jih je bilo takrat za vse, ko še niso bili razdeljeni. In vendar smo jih delili pravično. Vsakemu po njegovi veljavnosti in močnatni plemena, o kralj. In tako se je zgodilo, da je zmanjkalo pašnikov, ko so prišli na vrsto neznašni in slabejši. Mi smo jih sicer, da jim pokažemo svojo pravičnost in ljubezen — saj so tudi Adamljari — vzeli pod vrsto pokroviteljstvo in jim dali streho. Dovolili smo jim, da pasejo svoje črede po naših pašnikih, za kar nam iz hvalčnosti stražijo naše meje pred tistimi, ki hočejo meje svojih pašnikov postaviti na naše pašnike."

Kralj Maj-Mančak, imenovan Holjamak Jakši, kar pomeni: Dobro hoteči, je zakril svoj obraz in na to vzkliknil:

"Nesrečniki! Sedaj vem, zakaj in od kod prepri in sovraštvo med vami. ... Zakaj si svojite in delite zemljo, ki je last vseh Adamljarov? Glejte, onečastili ste sebe in zemljo. Izmislili ste pravico, katere jaz nisem podpisal. In ta pravica je rodila gosposode in sužnje in med vami vzgojila sovraštvo in uboj."

Pa je vstal zopet prvak plemena Jalgan, ki je bilo najmočnejše v kraljestvu Adamljar in govoril:

"Krivoverec si, o kralj, ako tako govoriš, ko imaš vendar v svoji kraljevski biblioteki, na tablicah ožgane ilovice, zapisano, kako so živeli naši očaki, pasli črede, podjarmljali ljudstva, jih iztrebljali ali pa jim podarjali življenja, da jim služijo. In vse,

kar so delali, so delali po navodilih bogov. Čitaj, o kralj in našel boš, da je zapisano tako."

Kralj Holjamak Jakši je zamolčal in povsili glavo. Ni zapazil, da so stali za prvaki močnejši plemen prvaki zaslužnejši in se iz bojazni pred svojimi pokrovitelji bali stopiti pred prestol kralja kraljestva Adamljar in povzdigniti svoj glas.

Ko se prvaki odšli, je sedel kralj Holjamak Jakši še dolgo na prestolu in mislil. Nato je poklical k sebi najmodrejšje svetovalce. In ko je zopet dolgo molčal, premišljuje o človeku, je spregovoril:

"Vzemite bogate darove iz kraljevske zakladnice in se odpravite v deželo zamorsko h kraljici Sibili, ki mi je prijateljica. Modra žena je to in velik je njen sloves. Poklonite se ji v mojem imenu in ji rečite: Najmodrejšja izmed najmodrejših! Tako govori Maj-Mančak, imenovan Holjamak Jakši, prijatelj tvoj in kralj v kraljestvu Adamljar, ki je med Euftrat in Tigrisom, tam, kjer so nekoč bogovi, hoče ovekovečiti sebe, po svoji podobi iz ilovice vzbuditi človeka. Tako govori kralj Maj-Mančak, imenovan Holjamak Jakši: Mnogo ljudskih plemen živi v kraljestvu Adamljar in mnogo je med njimi prepri in sovraštva. Človek pokroviteljstvo nad človekom. Človek ubija človeka. Človek je suženj človeku. Zemlja je v njegovih rokah razdeljena. Močnejši si svoje vso, slabšejši silijo, da jim služijo. Nikdo iz ljudi, ki žive v kraljestvu Adamljar, neče poznati človeka. A vsi govorijo o pravičnosti in ljubezni."

Zato pošljal Holjamak Jakši svoji prijateljici darove in pozdrave in vpraša: Kaj je pravzaprav to bitje, ki se mu pravi človek? Ali je žival med živalmi, ali je bog med bogovi?

Idite zvesti moji in storite, kakor sem vam zapovedal. ... (Konec prihodnjič.)

Neobičajne oporoke.

Povsod po svetu se dobe primeri neobičajnih oporok, ki jih zapustijo navadno čudaški ljudje in ki jih sodišča radi čudaških pogojev čisto ne priznavajo. Evo vam dve zanimivi oporoki, ki ju je sodišče kljub čudaštvu priznalo:

Neki Anglež, ki je pred kratkim umrl, je zapustil vse svoje premoženje svoji hčerki edinki pod nastopnim pogojem: Da čim prej kupi udzo ter jo pokloni svoji materi, ki bo že vedela, kaj naj napravi z njo. Jasnejše, seveda, ni mogel izraziti "prisrčnosti" odnošajev, ki so obstojali med pokojnikom in njegovo ženo. Reče, ki je bil v življenju pod neomejeno komando svoje so-proge, si je dal duška vsaj po smrti in se šele po smrti maščeval nad ženo.

Prav čudaška je bila tudi oporoke nekega Portugalca, ki je bil v življenju silen čudak. Imel je zelo rad ptice ter si jih je nabral celo zbirko v svojem stanovanju. Portugalski ptičji prijatelj pa tudi po smrti ni pozabil na svoje zaščitence ter je v oporoki določil, da se morajo izpustiti vse ptice, ki lahko svobodno žive pod portugalskim podnebjem, a ostale, ki so iz tropskih dežel, je zapustil v varstvo nekemu svojemu prijatelju, kateremu je v oporoki ostavil tudi vse svoje premoženje, s katerim naj vzdržuje njegove ljubljence. Posebno mu je priporočal nekega indijskega kosa, katerega naj ima poleti na solncu, a pozimi v topli sobi.

Pokojnikovi sorodniki so sicer skušali evreči oporoke, češ, da je bil pokojnik neodgovoren za svoje početje, toda sodišče je testament priznalo, poudarjajoč, da ima vsakdo pravico svobodnega razpolaganja z lastnim premoženjem.

NAZNANILO

vsem, ki ste kupili številke za Briško turing automobile, da smo dne 1. julija, t. l. dvignili štev. 149 v North Bessemer, Pa. Torej toliko v znanje vsem. Florijan, Avsee, R. F. D. 7, Box 12, Greensburg, Pa. (Adv.)

ZAHVALA.

Prav lepo se zahvaljujem vsem mojim prijateljem in znancem, ki mi pomagali, da sem si kupil NOVO NOGO. Številka za uro je bila dvignena in sicer št. 414, dne 7. julija, 1924. Lepa hvala. Mike Fleck, Spangler, Pa. (Adv.)

Dostojevski kot ljubosumen zakonec.

Med sodobniki jih menda ni mnogo, ki bi jim bilo neznan ime velikega ruskega pisatelja Dostojevskega, ki se je s svojim ogromnim življenjskim delom uvrstil med prve duševne velikane trpečega človeštva. Vsem je znan Dostojevski tudi po svoji veliki človekoljubnosti, usmiljenju ter sočustvovanju z najbednejšimi. Svojemu delu primerno je Dostojevski obdelal dovolj vsestransko od analize njegovih duševnih proizvodov. Po eni strani pa je gotovo tudi svojim gorečim občudovalcem precej nepoznan. Ta stran je njegova ljubosumnost.

V moskovskem listu "Iskustvo" objavlja Dostojevskega žena zanimive spomine, iz katerih odseva tudi ta poteza značaja Dostojevskega. Mesto, ki dokazuje to svojstvo Dostojevskega, se glasi:

"Fjodor Dostojevski je sklenil prijateljstvo s pisateljico Smirnovo. Živo se je zanimal za njena dela, posebno za roman "Moč značaja". Tega je večkrat prečital. Nekoč, ko je bil Dostojevski z doma, sem vzela knjigo v roke ter našla v njem anonimno pismo sledeče vsebine: "Spoštovani gospod! Dasi me ne poznate, vas moram na nekaj opozoriti. Neka dama, ki vam je zelo blizu, vas vara na nedostojen način. Ona živi z drugim moškim. Pozabila je celo na svoje otroke. Ako ste radovedni, kdo je ta mož, uverite se o njem sami, oglejte si medaljon, katerega nosi vaša žena vratni verižici! Tam boste tekmeča lahko spoznali. Vaš prijatelj."

To ovadbo sem našla v času, ko so bili naši dolgovi poplačani (znano je, da je živel Dostojevski neprestano v denarnih zadregah) in ko se je "Dnevnik pisatelja" zelo dobro prodajal. Prišlo mi je na um, da se s svojim možem nekoliko pošalim. In sem prepisala pismo, v katerem sem izpremenila par stavkov, prepričana, da bo Dostojevski, kadar prečita pismo, šalo razumel. Zanimalo pa me je tudi vedeti, kakšen vtis bo anonimno pismo napravilo na mojega moža. Radovedna sem bila, če mi bo Fjodor Mihajlovič pismo pokazal in če ga bo zavrgel. Oddala sem pismo na pošto. Naslednjega dne ga je pismočena prinesel v hišo. Ko sem stopila v kabinet, kjer je Dostojevski delal, sem videla, da se moj mož nervozno spreha po sobi. Mračno me je pogledal, približal se mi je in rekel: "Nosiš li kakšen medaljon?" Odgovorila sem mu, da ga nimam. Zahteval je, da mu ga pokažem. Jaz sem se začela izgovarjati, češ, da ga je že nešteto krat videl. A Dostojevski se je razkačil in zahteval, da mu pokažem medaljon za vsako ceno.

Odpela sem bluzo, da bi mu mogla pokazati medaljon, ki ga je želel videti. Toda Fjodor Mihajlovič ni imel toliko potrpežljivosti, da bi čakal na to, da mu podam medaljon lastnoročno. Planil je name, zgrabil za medaljon in pretrgal verižico, ki sem jo nosila okoli vratu. Nato je sedel za svojo pisalno mizo in poskušal odpreti medaljon. Roke so mu drhtele. Ko je medaljon odprl, je ugledal na eni strani sliko naših otrok, na drugi pa izrezano fotografijo samega sebe. Bil je tako prepaden, da ni mogel niti ziniti. ...

"Budalo," sem dejala, "ti si verjel anonimnemu pismu!" Fjodor Mihajlovič se je takoj zganil: "Odkod pa veš za to anonimno pismo?" Pojasnila sem mu, da sem ga napisala sama. Prepisala sem ga iz romana Smirnov — zaradi nedolžne šale. "S takimi stvarmi se ne šalim!" je rešeno in ostro odgovoril Dostojev-

ski. Ko sem mu pripomnila, nisem vedela za Othela, ki v njem, mi je dejal: "V tistih slučajih se stvar ne preme dolgo. Vidim, da tebe še ni ni mučila ljubosumnost. Pa ali samo, kakšna nesreča bi se lahko zgodila! Mogel bi te v svoji besnosti zadaviti! Če ne bil našel svoje slike v medaljonu, bi me bila mučila sum. Preklinjam te in ti svetujem, se nikdar več ne šaliti na tak način."

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (July 1-1922) pomeni, da vam naročnik poteče na ta dan. Ponovno je pravočasno, da vam list ne ustavimo. Ako lista prejmete, je mogoče vplačati, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga prejmete, je mogoče ustaviti, valed napačnega naročnika, pišite nam dopisnico, navedite stari in novi naslov. Naši zastopniki so vsi dnevni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo 50c za poštnino. Naročnino lahko tudi pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

ZA SLABO PREBAVO

pomanjkanje teka ter splošno oslabelost, vzemite

SEVERA'S BALZOL.

Splošna tonika za moške i ženske.

Pomaga naravi s tem da se lodec in jetra bodo pričela svojim normalnim poslovanjem in prebava bo zopet postala redna.

Cena 50 in 85 centov.

Vprašajte svojega lekarnarja.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

POTNIKI

v stari kraj in

EMIGRANTJE

iz starega kraja potujte preko

EMIL KISS BANKIRJA

133—2d Av., New York

Denarne pošiljave — Dolarjih—Dinarjih.

Hranilni oddelek.

Javni notarski urad.

Pišite za informacije.

Jeli vaša navada hraniti?

Hranjenje, kakor tudi mnoge druge vrline so za doseg napredka in zboljšanja življenjskih razmer neobhodno potrebne. Ako se niste pričeli hraniti, ne odlašajte dalje temuč prične se dan in uložite Vaš denar pri solidni domači banki na

"SPECIAL INTEREST ACCOUNT"

kjer Vam prinaša 4% obresti na leto in je sigurnost zagotovljena. Denarna nakazila v Dolarjih, Dinarjih, in Lirah izvršujemo čisto in točno.

Zastopstvo vseh prekomorskih parobrodskih prog.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKO PODUNAVSKE BANKE

JOSIP STRITAR: SODNIKOVI.

(Dalje.)

Davkar je pridno priklimal in pritrjeval svoji zakonski polovici. Olgi ni bila ta pomoč materina nič kaj po volji; trdovratno je molčala. Valentin je imel tu priliko in tudi neizogibno dolžnost pokloniti se gostoljubni gospe.

"Nikoli nisem dvomil, gospa, da bode Olga kedaj izvrstna žena. Boljše učiteljice bi ne mogla imeti, tako naka tajna bode, in gotovo bode, kakršna je njena mati in — srečen, komur poda svojo roko."

Te besede so bile jako vpljudno in prijazne materi in hčeri, ali obetale so malo; trdnega upanja ni bilo staviti nanje.

Olga na to:

"Zdaj pa govorimo kaj drugega. Vi ste bili po svetu, gospod Sodnik; povejte nam kaj novega, kaj zanimivega nam, ki tičimo v tem zapuščenem, pozabljenem kotu."

"Prav rad bi vam ustregel, gospodična; ali kar vas najbolj zanima, o tem je meni težko poročati."

"In kaj mene najbolj zanima?"

"Kako se nosijo dunajske žene in dekleta."

"In vas ne!"

"Ne porečem, da ne; ne tajim, da rad gledam okusno opravljene ženske, in take prilike je na Dunaju toliko, kolikor malokje. Dunajčanke slujejo po pravici, da se znajo oblačiti; vsi tujei trdijo, da se morejo v graciji z njimi meriti samo še Parižanke. To je vse res, ali kako naj vam to popišem? Jaz nisem strokovnjak; moje oko sodi splošno; kake so posameznosti, ki se strinjajo v prijetno celoto, tega vam ne morem razložiti. Tudi bi vam malo koristilo; ženske zanima samo vedeti, kaka je najnovejša noša; o tem pa je težko govoriti; ženska noša se dandanašnji izpreminja kakor oblaki na pomladnem nebu, ki nam kažejo vsak čas drugo podobo."

"In to se vam zdi prav? Ženske morajo vedno premikljati in ugibati, kako naj se oblačijo, da bodejo lepše, da bodejo bolj ugajale moškim očem. Oko se hitro naveliča vsake stvari, bodi si še tako lepa."

"Nam je to že prav, vsaj meni; ali je pa tudi onim, ki morajo plačevati drage oblike, tega ne vem, tudi ni treba, da bi me to skrbelo."

"In kadar bodele morali tudi vi?"

"Kako bode takrat, tega še ne vem."

"Zdaj nam pa še to povejte, gospod Sodnik, ali so Dunajčanke res tako lepe, kakor se govori in piše? Človek bi sodil potem, da so vse same izbrane lepote, žene in dekleta. Vi veste, kaj je lepo; govorite, vam bodem verjela."

Tako vprašanje iz mladih ženskih ust spravi moškega v zadrego. Valentin se ni dolgo pomisljal.

"Jaz ne vem, gospodična, ali si smem privoščiti toliko razumnosti o tej stvari, kolikor mi je vi tako prijazno prisojate. Skliceval bi se zopet na tuje, ki so prehodili mnogo sveta in trdijo, da ni v nobenem mestu videti toliko ženske lepote vkup kakor na Dunaju; toda vi hočete slišati moje sodbo."

"Da, vašo sodbo, gospod Sodnik, govorite!"

"Jaz sem bil še malo po svetu, zato ni, da bi razsojal, ali Dunajčanke res v lepoti presega jo vse druge ženske na svetu. To pa moram reči, da so zares lepe; jaz si skoraj ne morem misliti lepših; težko je reči, katere so lepše, žene ali dekleta. Kak poleten večer na "ringu", v mestnem parku, v "pratru", ali pa tudi kako lepo zimsko popoldne — to vam je prava "galerija" raznovrstnih lepot od zlatolase, modrooke, nežne se verjanke do ognjevit rojakinje južnih krajev,"

(Dalje prihodnjič.)